

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 136g/2020

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă

(temeiurile degrevării de probațiune)

CHIȘINĂU

20 octombrie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Eugenia Mița, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 10 august 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 20 octombrie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl avocat Vitalie Zama, în interesele dlui P. R., parte în dosarul nr. 3-1814/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Iraida Secieru, de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

3. La ședința Curții din 20 octombrie 2020, dna judecător Domnica Manole i-a prezentat Plenului Curții Constituționale o cerere de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate în cerere, Curtea Constituțională a decis admiterea ei.

A. Circumstanțele litigiului principal

4. Pe 16 mai 2014, dl Valeriu Popovici a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, P. R., E. R. și a terților, prin care a solicitat instanței revocarea Deciziei nr. 14/21 din 8 iunie 2001 a Consiliului municipiului Chișinău în partea ce ține de autentificarea dreptului deținătorului de teren asupra lotului de pământ din strada Poștei nr. 15, municipiul Chișinău, pe lângă casa de locuit particulară a beneficiarului P. R.

5. Prin Hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Centru, din 1 aprilie 2016, cererea de chemare în judecată depusă de dl Valeriu Popovici privind anularea deciziei Consiliului municipal Chișinău nr. 14/21 a fost respinsă ca tardivă. În rest, cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

6. Pe 26 aprilie 2016, dl Valeriu Popovici a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii contestate cu restituirea cauzei spre rejudecare.

7. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 2 februarie 2017 a fost casată Hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Centru, din 1 aprilie 2016, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță. În motivarea

deciziei respective s-a reținut, *inter alia*, că în speță reclamantul a respectat termenul de depunere a cererii de chemare în judecată în instanță, iar cauza urma a fi soluționată în fond.

8. Astfel, pe rolul judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, se află cauza civilă nr. 3-1814/19 la cererea înaintată de dl Valeriu Popovici împotriva Primăriei municipiului Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, P. R., E. R. și a terților privind anularea actelor administrative.

9. În cadrul examinării cauzei, pe 20 iulie 2020, dl avocat Vitalie Zama, în interesele dlui P. R., parte în dosarul nr. 3-1814/19, a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Potrivit prevederilor acestui articol, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanța de drept comun sau în instanța specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

10. Prin Încheierea din 29 iulie 2020, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.”

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„[...]”

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„[...]”

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[...]”

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 116

Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

12. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 123

Temeiurile degrevării de probațiune

„[...]”

(2) Faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că articolul 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă nu corespunde exigențelor previzibilității și calității legii, iar prin efectul acestor prevederi se încalcă dreptul justițiabilului la un proces echitabil și dreptul său la o instanță independentă și imparțială.

14. De asemenea, autorul menționează că, potrivit prevederilor contestate, rolul instanțelor de judecată este redus doar la pronunțarea unei alte hotărâri având la bază hotărâri judecătorești anterioare, încalcându-se astfel articolul 116 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

15. Astfel, autorul menționează că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 alin. (2) [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 54 alin. (2) [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*], 114 [*înfăptuirea justiției*] și 116 alin. (1) [*statutul judecătorilor*] din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Vitalie Zama, în interesele dlui P. R., parte în dosarul nr. 3-1814/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanța de drept comun sau în instanța specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

20. Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

21. Curtea observă că a fost solicitată anterior să verifice constituționalitatea articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă în sesizarea nr. 14g/2018, care a fost declarată inadmisibilă prin Decizia nr. 16 din 9 februarie 2018. Astfel, cu referire la obiectul sesizării, Curtea observă că sesizarea este repetată. În astfel de cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea ei (DCC nr. 124 din 25 noiembrie 2019, § 17).

22. În prezenta cauză, Curtea constată că, invocând neconcordanța prevederilor contestate cu articolele constituționale menționate la paragraful 15 *supra*, autorul sesizării, de fapt, formulează argumente similare cu cele din sesizarea nr. 14g/2018, care, în general, se rezumă la pretinsa încălcare a dreptului la un proces echitabil și a dreptului la o instanță independentă și imparțială.

23. În decizia menționată, Curtea a reținut că hotărârea judecătorească reprezintă actul final de dispoziție al unei instanțe judecătorești. Hotărârea judecătorească irevocabilă dispune de autoritatea lucrului judecat și produce unele efecte juridice precum: exclusivitatea, prejudicialitatea, obligativitatea, executorialitatea (§ 26). Potrivit efectului prejudicialității,

faptele și raporturile juridice stabilite anterior printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă sunt obligatorii pentru instanța care judecă o altă pricină la care participă aceleași persoane (§ 27). Totodată, Curtea a reținut că, având ca scop asigurarea stabilității și obligativității hotărârii judecătorești, caracterul prejudicial al hotărârii de judecată constituie un mijloc ce certifică necontrarietatea actelor judiciare și asigură aplicabilitatea principiului certitudinii juridice (§ 28). În același timp, ține de competența instanței de judecată de a determina corect obiectul probațiunii și de a accepta în proces doar probele necesare pentru soluționarea cauzei (§ 29).

24. De altfel, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că în toate sistemele juridice autoritatea lucrului judecat a unei hotărâri judecătorești definitive implică limitări *ad personam* și *ad rem*, iar Convenția, în principiu, nu interzice acest lucru (a se vedea cauza *Lady S.R.L. v. Republica Moldova* din 23 octombrie 2018, §§ 25, 27 și jurisprudența citată acolo).

25. În condițiile în care prezenta sesizare nu conține argumente noi și nici nu există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea ei, cu referire la criticile de neconstituționalitate a articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, așa cum au fost ele formulate de autorul excepției, Curtea își menține soluția și argumentele sale din Decizia nr. 16 din 9 februarie 2018.

26. Totodată, Curtea observă că, sub aparența unor critici de neconstituționalitate, autorul sesizării îi solicită, de fapt, Curții să ofere o interpretare a prevederilor contestate în coroborare cu articolul 254 alin. (2) din Codul de procedură civilă, care reglementează cazurile în care hotărârile judecătorești rămân irevocabile.

27. Curtea reiterează că interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale în situații concrete excede sferei controlului de constituționalitate și reprezintă o competență a instanțelor judecătorești (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 6 din 23 ianuarie 2020, § 29; DCC nr. 32 din 19 martie 2020, § 28).

28. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă nr. 225-XV din 30 mai 2003, ridicată de către dl avocat Vitalie Zama, în interesele dlui P. R., parte în dosarul nr. 3-1814/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 136G/2020

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 20 octombrie 2020
DCC nr. 120
Dosare nr. 136g/2020*